സ്വാതി തിരുനാളും സംഗീത ത്രിമൂർത്തികളും ഒരു താരതമ്യ പഠനം

ഡാ: എസ്. വെങ്കടസുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ

ഒരു ഗാനകർത്താവെന്ന നിലയിൽ സ്വാതിതിരുന്നാൾ മഹാരാജാവിൻെറ നേട്ടങ്ങളെ പരിഗണിക്കുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിൻെറ സമകാലികൻമാരും 'കർണ്ണാടക സംഗീത ത്രിമൂർത്തികൾ' എന്നറിയപ്പെടുന്നവരുമായ ത്യാഗ രാജസ്വാമികൾ, മുത്തുസ്വാമി ദീക്ഷിതർ, ശ്യാമശാസ്ത്രി എന്നീ ഗാനകർത്താക്കളുമായി അദ്ദേഹത്തെ താരതമ്യപ്പെടുത്തി നിരൂപണം ചെയ്യുന്നത് ഉചിതമായിരിക്കുമല്ലോ. അവരോടു സമശീർഷനായി നിൽക്കാൻ സർവ്വവിധത്തിലും അർഹനാണദ്ദേഹം.

സംഗീത സംബന്ധമായി ഇവർക്കുപൊതുവായ ഒരു പരിതഃസ്ഥിതിയും തുല്യമായ ചില പ്രചോദനങ്ങളും ഉ ായിരുന്നു. ഇവർ സാമാന്യമായി സ്വീകരിച്ച ഗാനസ്വരൂപം അക്കാലത്തു പ്രചുരപ്രചാരത്തിൽ വന്നതും പല്ലവി, അനുപല്ലവി, ചരണം എന്നീ തരംഗങ്ങളോടുകൂടി ഒരു രാഗത്തിൻെറ പ്രധാനാംശങ്ങളെല്ലാം ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും ഗായകൻെറ മനോധർമ്മത്തിനു വേ ത്ര സൗകര്യം നൽകുന്നതുമായ 'കൃതി'യെന്ന ഗാനവിശേഷമായിരുന്നു. ഭാഗതത്തിൽ പ്രദിപാദിച്ചിട്ടുള്ളതും, സദാശിവ ബ്രഹ്മേന്ദ്രൻ, ബോധേന്ദ്രസരസ്വതി, ശ്രീധര വെങ്കടേശ്വരസ്വാമി തുടങ്ങിയ സിദ്ധൻമാർ പ്രചാരപ്പെടുത്തിയതും, ഭഗവന്നാമ സങ്കീർത്തനം കൊ ുമാത്രം മോക്ഷം നെടാമെന്നുള്ളതുമായ നാമസിദ്ധാന്തം' ഈഗാനങ്ങളുടെ ഭഗവത്സ്തുതിപരമായ സാഹിത്യത്തിനു കാരണമായിരുന്നു. സപ്തസ്വരളുടെ പതിനാറു ഭേദളുടേയുംപന്ത്ര ് സ്വരസ്ഥാനങ്ങളിലായി നിവേശിപ്പിച്ച് അവയുടെ വിവിധ പ്രകാരത്തിലുള്ള മേളനങ്ങൾ കൊ ു ാകുന്ന മേളകർത്താക്കളേയും ജന്യരാഗങ്ങളേയും വിവരിക്കുന്ന വെങ്കടമഖിയുടെ പദ്ധതി അവയുടെ രാഗങ്ങൾക്ക് അടിസ്ഥാനമായിരുന്നു. ത്യാഗരാജന് ശ്രീ നാരദനും, ദീക്ഷിതർക്കു ചിദംബരനാഥനയോഗിയേയും ശാസ്ത്രികൾക്കു സംഗീതസ്വാമിയും നാദവിദ്യോപദേശത്തിനു ആചാര്യൻമാരായി ലഭിച്ചതുപോലെ, സ്വാതി തിരുനാളിനു സംഗീത വിദ്യാപാരംഗതനും ഭക്താഗ്രേസരനുമായ മേരുസ്വാമി എന്നൊരു യോഗി ഗുരുവായി ലഭിക്കുകയു ായി. ദിവാൻ സുബ്ബരായർ മുഖാന്തിരം തഞ്ചാവൂരിൽ നിന്നുവരുത്തപ്പെട്ട ഇദ്ദേഹത്തിൻേറയും പിൽക്കാലത്തു തിരുമനസ്സിലെ ആസ്ഥാനവിദ്വാന്മാരായിട്ടു വന്ന ത്യാഗരാജശിഷ്യനായ കണ്ണയ്യാ ഭാഗവതർ, ദീക്ഷിതരുടെ ശിഷ്യൻമാരായ വടിവേലു, പൊന്നയ്യ എന്നിവരുടെ സമ്പർക്കത്താൽ കർണ്ണാടകസംഗീത്തിൻെറ കേന്ദ്രമായ ചോള ദേശത്തിൽ അന്നു ായിക്കൊ ിരുന്ന സംഗീത പുരോഗതിയെ സൂക്ഷ്മമായി മനസ്സിലാക്കി അതിൽ പ്രതിപത്തിയുള്ളവനാക്കി തീർത്തു. ആ രീതിയിൽ സ്വയം ഗാനങ്ങൾ രചിക്കുകയും കേരളത്തിലെ സോപാന സമ്പ്രദായത്തെ ആ ദേശീയ സമ്പ്രദായത്തോടു ഇണക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിനു അദ്ദേഹത്തിനു സാധിച്ചു. ഈ കാരണങ്ങളാൽ ത്രിമൂർത്തികളുടെ സംഗീതത്തിനും സ്വാതിതിരുന്നാളിൻെറ സംഗീതത്തിനും തമ്മിൽ പല സാമ്യങ്ങളും കാണവുന്നതാണ്. ഒന്നാമതായി ഇവരുടെ ഗാനസമൂഹത്തിൻെറ ഭൂരിഭാഗവും കീർത്തനങ്ങളും കൃതികളുമാണ്. ഈ കൃതികളെല്ലാം അവരുടെ ശ്രേഷ്ഠത നിമിത്തം അതാതു രാഗങ്ങൾക്കു പ്രാമാണികങ്ങളായ ലക്ഷ്യങ്ങളായിതീർന്നിട്ടുള്ളവയാണ്. ഇതുകൂടാതെ പലകീർത്തനാവലികളും ഇവരുടെ വകയായിട്ടു ്. ത്യാഗരാജൻെറ കോവൂർ പഞ്ചരത്നം, തിരുമൊററിയൂർ പഞ്ചരത്നം എന്നിവയും ദീക്ഷിതരുടെ നവഗ്രഹകൃതികൾ, കമലാംബനാവാവരണം, അഭയാംബനവാവരണം എന്നിവയും ശ്യാമശാസ്ത്രിയുടെ മീനാക്ഷീ നവരത്നാമാലികയും, സ്വാതിതിരുന്നാളിൻെറ നവരാത്രി കീർത്തനങ്ങൾ, നവഭക്തിമാലിക എന്നിവയും ഉദാഹരണങ്ങളാണ്.

ര ാമതായി ഇവരുടെ കൃതികളിൽ അപൂർവ്വങ്ങളും നൂതനങ്ങളുമായി പല രാഗങ്ങളും കാണുന്നു ്. ത്യാഗരാജ കൃതികളിൽ ചെഞ്ചുകാംബോജി, ബിന്ദുമാലിനി, നളിനകാന്തി, നവരസകന്നട ഇത്യാദിയും, ദീക്ഷിതർകൃതികളിൽ ഛായാഗൗളം, ശുദ്ധവസന്തം, മാധവ മനോഹരി മുതലായവയും, ശ്യാമശാസ്ത്രികളിൽ മാഞ്ജി , കളഗഢചിന്താമണി എന്നിവയും പോലെ സ്വാതിതിരുന്നാൾ കൃതികളിൽ പൂർവ്വകാംബോജി, ലളിതപഞ്ചമം, ശുദ്ധഭൈരവി, മോഹനകല്യാണി, ഗോപികാവസന്തം എന്നീ രാഗങ്ങൾ കാണപ്പെടുന്നു.

മൂന്നാമതായി ഈ ഗാനങ്ങളധികവും ലഘുവായ താളങ്ങളിലാണ് രചിച്ചിട്ടുള്ളത്. ലഘുവായ സുളാദിതാളങ്ങളല്ലാതെ വിവിധ താളാംഗങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നവയും അതിദീർഘങ്ങളുമായ ചാചത്പുടം, ചാചപുടം മുതലായ പഞ്ചതാളങ്ങളോ, സിംഹനന്ദനം, ഹംസലീല മുതലായ മററുതാളങ്ങളോ ഇവയിൽ കാണുന്നില്ല. സുളാദിതാളങ്ങളിൽതന്നെയും ദീക്ഷിതർ മഠ്യം, ധ്രുവം എന്നീതാളങ്ങളും സ്വാതിരുന്നാൾ മഠ്യം, രഗണമഠ്യം എന്നിവയും ശ്യാമശാസ്ത്രി ഏകതാളത്തിൽ ത്ര്യശ്രം, ഖണ്ഡം എന്നീ ജാതികളും വളരെ അപൂർവ്വമായി ഉപയോഗപ്പെടുത്തിയിട്ടു ങ്കിലും ആദി, ചായ്പ്, രൂപകം, ഝമ്പ എന്നീ ഏററവും സാധാരണമായ താളങ്ങളാണു ഇവർ പ്രായേണ ഉപയോഗപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളതായി കാണുന്നത്.

ലളിതം, സാമാന്യം, കഠിനം എന്ന വൈവിധ്യം ഇവരുടെ ഗാനങ്ങളിൽ കാണുവെന്നതാണ് നാലാമാത്തെ സാദൃശ്യം. പക്ഷെ ദീക്ഷിതരുടെയും ശാസ്ത്രികളുടേയും കൃതികളിൽ അധികവും കഠിനമാണെന്നിരിക്കെ ത്യാഗരാജൻേറയും സ്വാതിതിരുന്നാളിൻേറയും കൃതികളിൽ ഈ മൂന്നുതരങ്ങളും ഒരു പോലെ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. സ്വാതിതിരുന്നാൾ കൃതികൾ തന്നെ ഉദാഹരണത്തിനെടുത്താൽ ബലഹരിയിൽ 'സമരസദാമാനസാ' ചെഞ്ചുരുട്ടിയിൽ 'കലയേ ശ്രീ' പരശുവിൽ 'പന്നഗശയന' മുതലായവ വളരെ ലളിതമായവയും, കല്യാണിയിൽ 'സാരസ സുവദന', തോടിയിൽ 'സരസിജനാഭ മുരാരേ' ആരഭിയിൽ 'പാഹിപർവ്വത നന്ദിനി' മുതലായവ സാമാന്യം എന്ന ഇനത്തിൽപ്പെടുത്താവുന്നവയും, ഭൈരവിയിൽ 'ജനനീ മാമവ', കാംബോജിയിൽ 'രാസവിലാസ', 'പന്നഗേന്ദ്ര ശയന' എന്ന രാഗമാലിക മുതലായവ കഠിനങ്ങളുമായികുന്നു.

ഈ നാലു ഗാന കർത്താക്കളിൽ ഓരോരുത്തർക്കും ഓരോ ഇഷ്ട ദേവത ഉ ന്നുള്ളതും അവരുടെ സംഗീത കൃതികളിലധികവും അതാതു ദേവതാ സ്തുതിപരമാണെന്നുള്ളതുമാണ് മറെറാരു സാദൃശ്യം. അങ്ങനെ ത്യാഗരാജനു ശ്രീരാമനും, ദീക്ഷിതർക്കു സുബ്രമണ്യനും, ശാസ്ത്രിക്ക് കാമാക്ഷി ദേവിയും, സ്വാതി തിരുന്നാളിനു ശ്രീ പദ്മനാഭനും ഇഷ്ട ദേവതയായിരുന്നു. എന്നാൽ അവരുടെ ഇഷ്ട ദേവതാ പ്രതിപത്തി അവർക്കു മററു ദേവൻമാരെ പററി ഗാനങ്ങൾ രചിക്കുന്നതിനു വിഘാതമായിരുന്നിട്ടില്ലെന്നുള്ളത് ഓർക്കേ താണ്.

ഇങ്ങനെ പലപ്രകാരത്തിലും തിരുമനസ്സിലെ സംഗീതം ത്രിമൂർത്തികളുടെ സംഗീതത്തോടു സാമ്യം വഹിക്കുന്നു ലിും, അതിനു ചില പ്രത്യേകതകളു ്. ഇവയിൽ ഏററവും പ്രദാനമായതു അദ്ദേഹത്തിൻെറ ഗാനങ്ങൾ പല ഭാഷകളിലായിട്ടാണെന്നുള്ളതാണ്. ത്യാഗരാജനും ശ്യാമശാസ്ത്രിയും ഏറിയകൂറും തെലുങ്കിലും, ദീക്ഷിതർ സംകൃതത്തിലും ഗാന നിർമ്മിതി ചെയ്തിരിക്കെ, സ്വാതിതിരുന്നാൾ സംസ്കൃതം, മലയാളം, ഹിന്ദുസ്ഥാനി, തെലുങ്ക്, കർണ്ണാടകം എന്നീ അഞ്ചു ഭാഷകൾ ഇതിനായി ഉപയോഗപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. ര ാമതായി, അദ്ദേഹം ഹിന്ദുസ്ഥാനിയിലേക്കും മറാഠിയിലേയും ഗാനരൂപങ്ങൾ സ്വീകരിച്ചിരുന്നു. ത്രിമൂർത്തികളുടെ സംഗീതത്തിൽ യമുനാകല്യാണി, ഹമീർ കല്യാണി, സിന്ധു ഭൈരവി, കാപി, ഹിന്ദോളം മുതലായ കർണ്ണാടക സംഗീതത്തിലേയ്ക്ക് പകർന്നിട്ടുള്ള ഹിന്ദുസ്ഥാനി രാഗങ്ങൾ മാത്രമേ കാണപ്പെടുന്നുള്ളൂ. എന്നാൽ സ്വാതിതിരുന്നാളിൻെറ സംഗീതത്തിൽ ഹമീർ കനു, ബിഭാസ്, കാപ്പി, കകുഭ് മുതലായ തനി ഹിന്ദുസ്ഥാനി രാനങ്ങളും ദേശാദി, ബിലന്ദി, ചൗ മൂതലായ തനി ഹിന്ദുസ്ഥാനി ഭാഷയിൽ തന്നെ രചിച്ചിട്ടുള്ളവയും ആണ്. നാൽപതോളം ഗാനങ്ങൾ ഹിന്ദു സ്ഥാനിയിൽ അദ്ദേഹക്തിൻേറതായു ്. ഉത്തരേന്ത്യയിലെ സംഗീതത്തിനു ഇപ്രകാരമൊരു സംഭാവന ചെയ്തിട്ടുള്ള ദാക്ഷിണാത്യനായ ഏക വാഗ്ഗേയകാരൻ സ്വാതിതിരുന്നാൾ മാത്രമാണ്. ഇതു കൂടാതെ ഹരികഥാകാലക്ഷേപത്തിനു വേ ി അദ്ദേഹം രചിച്ചിട്ടുള്ള 'കുചേലോപാഖ്യാനം' 'അജാമിളോപാഖ്യാനം' എന്നീ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ മഹാരാഷ്ട്ര ഗാനരൂപങ്ങളായ സാകി, ഓവി, ദിണ്ഡി, അഭംഗ് എന്നിവ കാണുന്നു. മൂന്നാമതായി തിരുമനസ്സിലെ കൃതികൾക്ക് സാഹിത്യഗുണം വളരെയു ്. ശബ്ദമാധുര്യം, ഭാവപുഷ്ടി ആശയഗാംഭീര്യം എന്നിവയെല്ലാം അവയ്ക്ക് സഹജമാണ്. കാംബോജിയിൽ 'രാസവിലാസ', യദുകുല കാംബോജിയിൽ 'മോഹനമയിതവ' ശങ്കരാഭരണത്തിൽ 'നൃത്യതി നൃത്യതി' ഇത്യാദി കീർത്തനങ്ങളിലെ ഭാവപൌഷ്കല്യം ശ്രദ്ധേയമാണ്. മൂഹനാപ്രസാദികളായ ശബ്ദാലങ്കാരങ്ങളും അവയിൽ നിയമിതമായി കാണുന്നു ്. ധാതുവിലെ സ്വരവും സാഹിത്യത്തിലെ അക്ഷരവും ഒന്നായിരിക്കുന്ന 'സ്വരാക്ഷരം' എന്ന ഗാനാലങ്കാരം സ്വാതി തിരുന്നാളിനെപ്പോലെ മററാരുംതന്നെ അത്ര സുലഭമായി ഉപയോഗപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ല.

ഒരു വർണ്ണകർത്താവെന്ന നിലയിൽ സ്വാതിതിരുന്നാൾ അദ്വിതീയനാണ്. വർണ്ണങ്ങൾ അതാതു രാഗങ്ങളിൽ വരേ വയും വരാവുന്നവയുമായ പ്രയോഗങ്ങൾക്ക് ലക്ഷ്യങ്ങളാകക്കൊ ു അവയുടെ രചനയിലാണ് ഒരു വാഗ്ഗേയകാരൻെറ പാടവം ഏററവും പ്രകടമായി കാണുന്നത്. താനവർണ്ണം, ചൗക്കവർണ്ണം എന്ന ര ിനത്തിലുമായി മുപ്പതോളം വർണ്ണങ്ങൾ സ്വാതി തിരുന്നാളിൻേറതായി അറിയപ്പെടുന്നു ്. ഇവയിൽ മററു വർണ്ണകർത്താക്കൾ സ്വീകരിച്ചു കാണാത്ത ഘ , നവരസം, പൂർണ്ണചന്ദ്രിക സൗരാഷ്ട്രം എന്നീ രാഗങ്ങളും കാണുന്നു. ശങ്കരാഭരണത്തിൽ 'ചലമേല' കാംബോജിയിൽ 'സരസിജനാഭ' എന്നീ അടതാള വർണ്ണങ്ങൾ വളരെ പ്രസിദ്ധപ്പെട്ടവയാണ്. പല്ലവിയിൽ അനേകം സംഗതികളുള്ളതും ഒടുവിലത്തെ ചരണം രാഗമാലികയായുള്ളതുമായ 'സുമസായക' എന്ന കാപ്പി രാഗത്തിലുള്ള മനോഹരമായ വർണ്ണത്തെ ഒരു പ്രത്യേക വകുപ്പിൽ തന്നെ ഉൾപ്പെടുത്തേ താണ്.

നാട്യോപയോഗികളായ അനേകം ഗാനങ്ങൾ അദ്ദേഹം രചിച്ചിട്ടു ന്നുള്ളത് വേറൊരു വിശേഷമാണ്. വർണ്ണങ്ങൾതന്നെ പ്രത്യകിച്ചും ചൗക്കവർണ്ണനാട്യത്തിനാണ് അധികം ഉപയോഗപ്പെടുത്തുന്നത്. ഇവയ്ക്കു പുറമേ അനേകം പദങ്ങളും സ്വരജതികളും തില്ലാനകളും ഈ ആവശ്യം പുരസ്കരിച്ചു സ്വാതിതിരുന്നാൾ രചിച്ചിട്ടു ്.

മററൊരു പ്രധാന സംഗതി സ്വാതിതിരുന്നാൾ ഒരു മഹാരാജാവായിരുന്നതിനാൽ ത്രിമൂർത്തികൾക്കു ായിരുന്നതു പോലുള്ള ശിഷ്യ സമ്പത്ത് അദ്ദേഹത്തിനില്ലായിരുന്നുവെന്നതാണ്. അതുകൊ ായിരിക്കണം, അവരുടെ സംഗീതത്തിന് ലഭിച്ചതു പോലെ തന്നെയുള്ള പ്രചാരം അദ്ദേഹത്തിൻെറ സംഗീതത്തിന് ലഭിക്കാതിരുന്നത്. എങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിൻെറ ആസ്ഥാന വിദ്വാൻമാരായിരുന്ന വടിവേലു, ഗോവിന്ദ മാരാർ, കണ്ണയ്യ ഭാഗവതർ, സുബ്ബുക്കുട്ടി അയ്യാ, പരമേശ്വര ഭാഗവതർ, രംഗയ്യാർ മുതലായ വിദ്വാൻമാരും അവരുടെ ശിഷ്യൻമാരും വഴിയായി അദ്ദേഹത്തിൻെറ ചില കൃതികൾ ദക്ഷിണ ഭാരതം മുഴുവനും, കുലശേഖരപ്പെരുമാൾ കൃതികൾ എന്ന പേരിൽ പ്രചരിച്ചിരുന്നുവെന്നുള്ള വസ്തുത വിസ്മരിക്കാവുന്നതല്ല. മുമ്പ് പ്രസ്താവിച്ചതായ 'ചലമേല' സരസിജനാഭ എന്നീവർണ്ണങ്ങൾ പന്തുവരാളിയിൽ 'സ്വരാസാക്ഷ' കമാശിൽ 'സരസസമമുഖ', ബിഹാഗിൽ 'സ്മരജനക', തോടിയിൽ 'മന്ദരധര', നീലാംബരിയിൽ 'ആനന്ദവല്ലി', മൂതലായ കീർത്തനങ്ങൾ 'പന്നഗേന്ദ്രശയന', 'കമലജാസ്യഹൃത' എന്നീ രാഗമാലികകൾ ഇവയെല്ലാം ഈ ഇനത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. സ്വാതിതിരുന്നാൾ കൃതികളെ അനുകരിച്ചുള്ള ചില കൃതികളും ഉ ായിട്ടു ്. പന്തുവരാളിയിൽ 'പാർവ്വതീശ' നീലാംബരിയിൽ 'ശൃംഗാരലഹരി' എന്നിവ യഥാക്രമം 'സ്വരസാക്ഷ' ആനന്ദവല്ലീ എന്നിവയുടെയും 'പന്നഗാദീശ' എന്ന രാഗമാലിക 'പന്നഗേന്ദ്രശയന' എന്നതിൻേറയും അനുകരണങ്ങളാണ്.

ത്രിമൂർത്തികൾ സംഗീതകൃതികൾ മാത്രം രചിച്ചിരിക്കവേ, സ്വാതിതിരുന്നാൾ അനേകം സാഹിത്യകൃതികളും രചിച്ചിട്ടു ന്നുള്ളതു ഒരു പ്രത്യേകതയാണ്. നവവിധ ഭക്തിയെ പ്രതിപാദിക്കുന്നതായ 'ഭക്തിമഞ്ജരി' , 'പത്മനാഭ സ്തുതിയായ പത്മനാഭശതകം, ശ്രീ പത്മനാഭസ്വാമി ക്ഷേത്രത്തിൻെറ സ്ഥലപുരാണത്തേയും അവിടത്തെ ഉത്സവാദ്യാഘോഷങ്ങളെയും വിവരിക്കുന്ന 'സ്യാനന്ദൂരപുരവർണ്ണന പ്രബന്ധം' എന്ന ചമ്പുകാവ്യം, നീലകണ്ഠദീക്ഷിതരുടെ അന്യാപദേശ ശതകത്തിൻെറ ശ്ലോകാവതരണികൾ ഇവയെല്ലാം സ്വാതിതിരുന്നാളിനെ ഒരുത്തമ സാഹിത്യകാരനായി ഗണിക്കുന്നതിനു പര്യാപ്തമാണ്. കൂടാതെ, മാർഗ്ഗദർശ്ശി ശേഷയ്യങ്കാർ എന്ന പ്രസിദ്ദ വാഗ്ഗേയകാരൻെറ കൃതികളെ ലക്ഷ്യമാക്കിക്കൊ ് ഗാനങ്ങളിൽ സ്വീകരിക്കേ തായ ശബ്ദാലങ്കാര നിയമങ്ങളെ പ്രതിപാദിക്കുന്ന മുഹനാപ്രാസാദി വ്യവസ്ഥ എന്നൊരു ഗ്രന്ഥവും അദ്ദേഹം നിർമ്മിച്ചിട്ടു ്.

വേറൊരു പ്രധാന കാര്യവും നാം ഓർക്കേ താണ്. ത്യാഗരാജൻ എൺപത് കൊല്ലവും, ശ്യാമശാസ്ത്രി അറുപത്തഞ്ച് കൊല്ലവും, ദീക്ഷിതർ അറുപതു കൊല്ലവും ജീവിച്ചിരുന്നു . അതും രാജ്യഭരണ ക്ലേശഭൂയിഷ്ഠമായ ജീവിതം. ഈ പശ്ചാത്തലത്തിൽ സ്വാതിതിരുന്നാളിൻെറ സംഗീതസേവനത്തെ വീക്ഷിക്കുമ്പോഴാണ് അതിൻെറ യഥാർത്ഥ മഹത്വം നമുക്കു സ്പഷ്ടമാകുന്നത്.

സ്വാതിതിരുന്നാൾ നമുക്കു സംഭാവന ചെയ്തിട്ടുള്ള ഗാനസമുച്ചയത്തിൻെറ വൈപുല്യവും അതിൽ കാണുന്ന വൈവിധ്യവും ഓരോ ഗാനത്തിലുമുള്ള വൈചിത്ര്യവും എല്ലാം കണക്കിലെടുത്തുകൊ ് ത്രിമൂർത്തികളുമായി താരതമ്യപ്പെടുത്തുമ്പോൾ സ്വാതിതിരുന്നാളിന് അവർക്കൊപ്പം തന്നെ സ്ഥാനമു ന്നു നിസ്സംശയം ബോധ്യപ്പെടുന്നതാണ്.